

Barabás Andrea Tünde

TETTES ÉS ÁLDÓZAT TALÁLKOZÁSÁNAK JELENTŐSÉGE A BÖRTÖNÖKBEN

Magyarországon a közvélemény leginkább a szabadságvesztést tartja megfelelő büntetésnek, és a szankciók sorában is ezt említi elsőként.¹ Ehhez képest, a büntetéskiszabás statisztikai adatait vizsgálva azt láthatjuk, hogy míg 2014-ig a szabadságvesztés-büntetések, és a pénzbüntetések száma egyaránt növekedett, azóta folyamatosan csökken a kiszabott végrehajtandó és felfüggesztett szabadságvesztések száma, míg a pénzbüntetések száma ezzel egyidejűleg növekvő tendenciát mutat. 2020-ban az 53 170 jogerős ítéletből 22 378 volt pénzbüntetés, míg 15 738 szabadságvesztés, melyből összesen 10 365 volt felfüggesztett.²

Kérdés, vajon mi a büntetés és általában véve a szabadságvesztés célja: pusztán az elkövető elszigetelése, a társadalom védelme és elrettentése a hasonló cselekmények elkövetésétől, vagy a társadalom védelme oly módon, hogy a majdan szabaduló jó útra térjen, megbánja tettét és jogkövető életmódot folytasson. Ennek eldöntéséhez érdemes a Btk. rendelkezéseiből kiindulni, amely 79. §-a szerint „A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el”, azaz a büntetésnek egyaránt szolgálnia kell a speciális, tehát egyéni, és a generális, tehát a társadalom tagjainak összességét érintő megelőzést.

A Bv. Kódex³ 1. § (2) bekezdés a) szakasza ennél részletesebben fogalmaz: „A büntetések és az intézkedések végrehajtásának rendjét úgy kell kialakítani, hogy az a) a büntetésben és az intézkedésben megnyilvánuló joghátrányon, illetve a megelőzést szolgáló rendelkezések érvényesítésén túl elősegítse az elítélt társadalmi beilleszkedését és a jogkövető magatartás kialakulását [...]”, vagyis a büntetések végrehajtása során a tett társadalmi rosszsallásának kifejezése mellett kiemelten fontos a reintegráció, amely segíti a szabaduló elítéltet a beilleszkedésben és jogkövető életmód kialakításában.

1 Barabás A. T. (2020); Barabás A. T., Windt Sz. (2010)

2 Bűnözés és Igazságszolgáltatás (2021)

3 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (a továbbiakban: Bv. Kódex)

Az elkövető társadalomba történő visszavezetésének fontos eleme a megbüntetett változása mellett a társadalom befogadó attitűdjének erősítése is. Ennek kiváló módja a resztoratív, helyreállító igazságszolgáltatás eszközeinek alkalmazása, amely mind-ezen előnyök mellett kiemelt figyelmet irányít az áldozatokra és a számukra történő jóvátételre is. Az áldozattá válással kapcsolatos kutatások szerint a bűncselekmény elszენvedését követően, a kezeletlen trauma hatására a sértett könnyen kerülhet olyan állapotba, hogy nem képes korábbi életvitelét folytatni, bezárkózik, szorong, kapcsolatai megszakadnak, és életminősége fokozatosan romlik. Noha ez a súlyosabb, illetve erőszakos bűncselekmények áldozatai körében fordul elő nagyobb gyakorisággal, de bekövetkezhet akár „egyszerű” betörést követően is, amikor a sértett többet nem akarja (vagy nem meri) otthonát elhagyni, vagy éppenséggel fél oda visszatérni.

Magyarországon 2007. január 1. óta alkalmazható a közvetítői eljárás, vagy más néven mediáció a büntetőügyekben.⁴ Erre az adott lehetőséget, hogy a 2006. évi LI. törvény több ponton módosította a büntetőeljárás törvényt (régi Be.⁵) és új büntethetőséget megszüntető okként iktatta be a büntető törvénykönyvbe (régi Btk.⁶) a tevékeny megbánást, amelynek bevezetése a mediáció feltételét képezte.⁷

A mediációt érintő szabályozás az elmúlt tizenöt évben folyamatosan alakult, és úgy tűnik, a jogalkotó segíteni kívánta a fejlődő lehetőség kibontakozását.

Jól látható emellett a törvényhozói szándék a közvetítés alkalmazásának bővítésére a büntetőeljáráson kívül is. Ennek volt jele az elmúlt években két új terület bevonása a mediáció alkalmazásába. Az egyik a szabálysértési törvény⁸ módosítása, aminek alapján 2014. január 1-jétől a szabálysértési eljárásban is alkalmazható a közvetítői eljárás.

4 Meg kell említeni, hogy mediációra nem csak büntetőügyekben kerülhet sor Magyarországon. Családügyi és más polgári peres eljárásokban már korábban lehetővé vált a mediáció alkalmazása, amelynek megtörténtéről a per megindítása előtt a feleknek nyilatkozní kell.

5 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (a továbbiakban: régi Be.)

6 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (a továbbiakban: régi Btk.)

7 A Btk. 29. § (3) bekezdése alapján változott a tevékeny megbánás helye és alkalmazhatósági köre is szélesedett. Eszerint a törvényben meghatározott, az élet, testi épség és az egészség elleni, az emberi szabadság elleni, az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni, a közlekedési, a vagyon elleni, illetve a szellemi tulajdonjog elleni vétség, és/vagy három évnél nem súlyosabban büntetendő bűntettek elkövetése esetében van helye. Emellett a törvény indokolása szerint nincs akadálya a közvetítői eljárásnak, „ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményekkel szorosan összefüggő, vagy halmazatban álló más (nem súlyosabb büntetési tétellel fenyegetett) bűncselekmény is megvalósult. Továbbá indokolt, hogy olyan esetekben, amikor nincs sértett, de az ügyész perindításra jogosult, az ügyész vagy más állami hatóság (fogyasztóvédelem, környezetvédelem) is kerülhessen alkupozícióba, és közvetítői eljárást lehessen lefolytatni.” Azaz a közvetítés alkalmazásának lehetősége e tekintetben is gyarapodott. A törvény tartalmaz kizáró okokat a bűncselekmény jellegére, illetve az elkövető személyére tekintettel, amelyek megléte esetében nem alkalmazható a mediáció.

8 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről, amit a 2013. évi CLXXXVI. törvény rendelkezései módosítottak.

Emellett találkozhatunk a mediáció lehetőségével a Bv. Kódexben is, ahol a 171. § (1) bekezdése szerint „A fegyelmi jogkör gyakorlója az elítélt másik elítélt sérelmére megvalósított fegyelemsértése miatt indult eljárást megszüntetheti, a fenytítés végrehajtását felfüggesztheti, ha az elítélt közvetítői eljárásban vesz részt.” Bár ezek viszonylag kis léptek voltak, ám mégis reményt keltettek.

2019. január 1-jétől a törvényhozó kimondottan támogatja a fogvatartotti jóvátételt, amely az eredetileg sértett személy, vagy ennek hiányában a bűncselekmények sértettjei részére általánosságban erre a célra létrehozott kárenyhítési alapba történő befizetéssel történik. A 188. § (1a) bekezdés szerint a szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsáthatóságának vizsgálata során a büntetés-végrehajtási bíró különösen figyelembe veszi „[...] c) az elítéltnak a bűncselekménnyel okozott hátrány jóvátételét eredményező vagy azt célzó magatartását, d) ha az elítélt által elkövetett bűncselekménynek nem volt sértettje, az elítélt által az igazságügyért felelős miniszter által vezetett minisztérium »bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése« megnevezésű célelőirányzata javára teljesített befizetés tényét [...]»⁹

Összességében azonban a büntetés-végrehajtásnak a magyar szabályozás szerint nem célja a felek közötti megbékélés elősegítése, és erre jelenleg nem is alkalmas. Így az érintettek, ha addig nem békéltek meg, akkor később erre lehetőségük sincs. Ezzel azonban méltánytalanul esik el a jóvátétel/megbékélés lehetőségétől az a sértett, aki esetleg ezt a későbbiek során igényelné, a bebörtönzöttek számára pedig később nem nyílik esély szembesülni a tettük által előidézett fájdalommal/sérelemmel, és arra sem, hogy legalább utólag kifejezésre juttathassák megbánásukat. Az elkövető találkozása a sértettel jelentős szerepet játszhat abban, hogy felmérhesse tette következményeit és a károkat, amelyeket a valóságban okozott, azaz erősítse a változás szándékának kialakulását, a sértettnek pedig segítheti a történetek feldolgozást és a megbékélést.

A börtön feladata: őrzés és/vagy támogatás?

Kimmett Edgar és Tim Newell az angliai és walesi börtönöket vizsgálva jellemzően két börtöntípust különböztetnek meg: a „megtorló-büntető”, valamint a „reformszemléletű” intézményt, ahol cél az elítéltekkel való munka, a probléma megoldásra való törekvés és a reintegráció elősegítése.¹⁰

Amíg a „megtorló” börtön célja kizárni, megalázni és viszontsérteni azt az embert, aki megsértette a törvényt, addig a „reformszemléletű” börtönben odafigyelnek az emberi méltóságra, és segítenek a raboknak jóvátenni az általuk okozott kárt. A „megtorló”

⁹ Megállapította: 2018. évi CXXII. törvény 26. § (1) bekezdés. Hatályos: 2019. I. 1-jétől.

¹⁰ Edgar, K., Newell, T. (2006) p. 57-61.

típusú börtönre jellemző a korlátozó és stigmatizáló kontroll, a fogvatartottak elszeparálása a szeretett személyek támogatásától, továbbá az erőszakosságra is képes elítélti és személyi állomány kölcsönös dominanciára törekvése. Ez a bánásmód a raboknál növelheti a visszaesés valószínűségét. Az Edgar – Newell szerzőpáros rámutat a „megtorló” börtönbüntetés alapvető problémáira. A „megtorló” szemlélet szerint a rossztevőknek „viszontsérelemet” kell okozni. Ez azért történik, hogy érezze az elkövető, nem éri meg bűnözni, vagyis elrettentsék a bűnözéstől. A büntetés azonban sokszor inkább további bűnözést gerjesztő tényezővé válik, azaz nem éri el a célját. Hatására az elítélt elszigetelődik, családi kötelékei megszakadnak, hajléktalanná válhat, nem kap támogatást, ami egyenes út a visszaesés felé. A „megtorló” börtönben a nevelő hatás sem érvényesül, nem segíti az elkövetők fejlődését, felkészülését a szabadulás utáni életre. Az elítéltek szinte semmilyen döntést nem hozhatnak, az a feladatuk, hogy passzívan elfogadják és viselik a büntetést. Az öröknek mindvégig fenn kell tartaniuk a kontrollt, így nem kockáztathatják, hogy a rabok beleszólhassanak, mi, hogyan működjön a börtönben. A fogvatartottak azt érzik, hogy az örök nem tartják tiszteletben szükségleteiket, és minden azért történik, hogy ők rosszul érezzék magukat. Mindez nagy belső feszültségeket gerjeszt, és erősíti a börtönön belüli konfliktusok, az erőszak kialakulásának esélyét.¹¹

Ezzel szemben a „reformszemléletű” börtönben megértik, hogy a kriminalitáshoz bizonyos szociális konfliktusok vezetnek, amivel foglalkozni kell. Biztosítják a biztonságos légkört, a probléma közös megoldását. A hangsúlyt arra fektetik, hogy olyan védelmező hálót hozzanak létre, amely segíti a fogvatartottakat a sikeres visszailleszkedésben.

Valójában e két típus tiszta formája nem található meg sehol, inkább az jellemző, hogy szinte minden zárt intézményben együtt jelennek meg ezek a tényezők. Kétségtelen, hogy a börtönök szigorú elvek szerint működnek, amelyek nagyon nehezé teszik a resztoratív technikák bevezetését. Minden börtönben jelen vannak azonban olyan értékek is, amelyek támogatják a resztoratív eszközök alkalmazását.

Ez a börtöntípusokkal kapcsolatos tétel érvényes a magyar körülmények között is. Vagyis a különböző büntetés-végrehajtási intézetekben eltérő formában és mértékben mind a „reformszemléletű” börtön törekvései, mind pedig a „megtorló” börtön hatásai is előfordulhatnak. A hatások érvényesülése nagyban függhet az intézmény jellegétől, a fogvatartotti állománytól, valamint a parancsnok szemléletétől is.

A resztoratív programok céljaik alapján több csoportra oszthatók. Vannak, amelyek a börtönlakók empátiáját és tudatosságát igyekeznek fejleszteni, míg mások a fogvatartottaknak biztosítják a kártérítési lehetőséget áldozataik részére. Léteznek olyan programok, amelyek találkozók keretében próbálják rendezni a bebörtönzöttek és áldozataik,

¹¹ Edgar, K., Newell, T. (2006) p. 78.

a családtagok és a közösség viszonyát. Olyan projektre is volt példa, amely a börtönök és a környezetükben élő közösségek közötti kapcsolatok erősítését helyezte a középpontba.¹²

Daniel Van Ness a programokat céljaik és megvalósításuk alapján hét kategóriába sorolja, amelyek között találhatunk olyan megoldásokat, amelyek hazánkban már most is jól működnek.¹³

- A tudatosság- és empátianövelő programok azon a felismerésen alapulnak, hogy az áldozattá válás léte és folyamata a legtöbb elítélt számára ismeretlen. A cél az, hogy megértessék az elkövetőkkel, milyen hatással van bűncselekményük az áldozatokra, és ezzel is csökkentsék a visszaesők számát. Ezeknek a projekteknek a módszerei főként találkozók, prezentációk megszervezése, a börtönlakók és az áldozataik közötti párbeszéd kialakulásának elősegítése.
- A jóvátételi programok célja, hogy elősegítsék az elkövetőknek az áldozatok részére történő – főként anyagi – jóvátételt. Mivel az eljárási, ügyvédi költségek általában amúgy is kimerítik az elítéltek esetleges anyagi forrásait, a legtöbb esetben nem marad lehetőségük az áldozatok kártalanítására. Ezt a problémát kiküszöbölendő hoztak létre olyan pénzalapokat, amelyekből ezeket az igényeket kielégítik. Ahhoz, hogy egy börtönlakó hozzájusson ilyen forrásokhoz, meghatározott mennyiségű közösségi munkát kell végeznie.
- A mediációs/dialógus programok keretében találkozókat szerveznek a súlyos bűncselekmények áldozatai és tettesei között. Ezt egy előkészítő szakasz előzi meg, amely arra szolgál, hogy a feleket felkészítse a találkozásra. A találkozó az előkészítés során már szerepet vállaló mediátor segítségével zajlik. Célja, hogy amennyire lehet, begyógyítsa a bűncselekmény által okozott lelki sebeket. Ugyancsak fontos vonulata ennek a programnak az elítélt és a családja közötti mediáció, amelyre azért van szükség, mert a bűncselekmény elkövetésének a legtöbb esetben az a következménye, hogy a bűnelkövető és családtagjai eltávolodnak egymástól. Azzal a céllal is születtek programok, hogy a közösség tagjai és az elítélt közötti dialógus helyreállításával előkészítsék a szabadulás utáni reintegrációt. Külön projektként kezelik a nemi erkölcs elleni bűncselekmények elkövetőinek beilleszkedését, hiszen a társadalom, a közösség velük szemben a legelutasítóbb.
- A börtön-közösség programok azt célozzák, hogy csökkentsék a börtönök és börtönlakók izoláltságát azoktól a közösségektől, amelynek közelében élnek. Az elítéltek közösségi munkát végeznek, így erősítve az adott közösségben betöltött szerepüket.

¹² Hagemann, O. (2003) p. 221-235.

¹³ Van Ness, D. (2007) p. 312-323.

- A konfliktusfeloldó programok azzal a céllal jöttek létre, hogy segítséget nyújtsanak a börtönlakóknak a konfliktusaik erőszak alkalmazása nélkül történő rendezéséhez. Az elítéltek megtanulják, hogyan ismerjék fel azokat a helyzeteket, amelyek potenciálisan magukban hordozzák az erőszak veszélyét, és milyen kommunikációs eszközökkel kerülhetik el annak alkalmazását. Egyes programok a fogvatartottak egymással szemben történő nézeteltéréseik békés elsimítását célozzák. Arra is volt példa, hogy a szintén börtönbüntetését töltő bandavezér segítségét kérték a banda tagjai közötti konfliktus feloldásában.
- A legambiciózusabbak az ún. átformáló programok, amelyek arra irányulnak, hogy olyan környezetet, egyfajta „erkölcsös börtönt” alakítsanak ki, amelyben a fogvatartott megváltozik, megjavul. Ezek a programok abból indulnak ki, hogy a börtönök olyan intézmények, ahol a morális korrekció az egyik fő feladat, azzal, hogy a szabadulókát jobb, erkölcsösebb életvitelre ösztönzik.

Resztoratív módszerek alkalmazásának lehetőségei a magyar börtönökben

A résztoratív módszerek – a nemzetközi tapasztalatok szerint – a súlyos bűncselekmények esetében a végrehajtási szakaszban is igen eredményesen működnek, és mind a fogvatartottak, mind az áldozatok életében pozitív változásokat hoznak. Az Európai Unió által támogatott MEREPS¹⁴ projektben ezeket az eredményeket szem előtt tartva, a helyreállítási módszerek, és különösen a mediáció szabadságvesztés-büntetés végrehajtása során való megvalósíthatóságának vizsgálatát tűztük ki célul.

Vizsgálatunk alapján a fogvatartott és a sértett találkozásának talán legfontosabb feltétele az elkövető empatiszus készsége. A börtönben az elkövetőktől az empatiszus készség olyan szintje várható el, amelynek birtokában legalább utólag képesek belátni, hogy sértettjeiknek fájdalmat okoztak. A belátás előremozdítja a sértett fájdalmának átélését, melynek ideális következménye az őszinte megbánás. A fogvatartottak többsége ugyanis képtelen túllépni az egocentrizmuson, szinte kizárólag saját érdekei mentén gondolkodik és cselekszik. Jól példázza ezt, hogy ugyan sokan állították, megbánták, amit tettek, de nem a sértettet sajnálták, hanem azt, hogy tettük következményeként börtönbe kerültek. Bár az empatiszus képessége kisgyermekkorban alakul ki, de később is fejleszthető. A fiatalokú elítéltek körében a felnőttekéhez képest is jóval alacsonyabb empatiszus szintről beszélhetünk, az áldozat érzései valójában fel sem merültek a kutatás során, vagy ha mégis felvetődtek, azokat a fiatalok meg sem értették.

14 A Mediation and Restorative Justice in Prison Settings (MEREPS) projekt az Európai Bizottság „Criminal Justice 2008” programjának pénzügyi támogatásával valósult meg (JLS/2008/JPEN015-30-CE-0267156/00-39).

Úgy tűnik, érdemes lenne a fogvatartottaknak empátiafejlesztő tréningeket tartani, mert az eredményes részvétel megakadályozhatja a fogvatartottat abban, hogy a jövőben ismételten bűncselekményt kövessen el. Nem véletlen, hogy Van Ness a resztoratív jellegű tréningek körében sorolja fel az empátianövelő programokat is.¹⁵

Fontos tényező az is, hogy az egyén mennyire kötődik ahhoz a közösséghez, amely körbeveszi őt, és ez a közösség milyen értékeket képvisel. Eltérések abban lehetnek, hogy valaki milyen mértékben teszi függővé önértékelését a kívülről érkező minősítésektől. Az azonban mindenkire egyaránt igaz, hogy negatív énképét igyekszik a legrövidebb úton helyreállítani. Ha zárt, összetartó közösségről beszélünk, az egyén normaszegése valószínűleg a közösség minden tagjának tudomására jut. Ha a közösség egységesen elítéli a tettet, és az egyén fogékony a közösség tagjai felől érkező negatív megítélésre, természetesen szívesen szegye nyíltan. Ez az érzés lehet konstruktív, amelyet „reintegratív szégyennek”¹⁶ nevezünk. Az a fogvatartott, akit szoros közösség fog körül, kapcsolata a börtönben is él, és fogékony is az általuk érkező megítélésre, hajlamos reintegratív szégyent megélni, ami segíti a törekvést a sértettel való konfliktus rendezésére. Ez a helyzet azonban elsősorban a felnőttek esetében fordult elő. A fiatalkorúak körében ugyanis gyakrabban tapasztaltuk a családi kapcsolatok rendezetlenségét, valamint azt, hogy az őket „nevelő” környezet tagjai szintén büntetett előéletűek, vagy akár éppen büntetésüket töltik. Ebben az esetben tehát a közösségi kapcsolódás sokkal inkább negatív eredményt hozhat.¹⁷

Mindezek mellett alapvető kritérium az elkövető megfelelő mentális állapota. A kóros személyiség szerkezetű elítéltek eseteiben ugyanis, akik egy adott helyzetben deviánsan, vagyis szélsőséges, szokatlan, esetleg bizzar vagy veszélyes módon viselkednek, semmilyen formában sem javasolható a mediáció. Ide sorolhatóak mindenekelőtt a pszichopáták, az értelmileg károsodottak, a pszichotikusok, vagy például az egyébként nem rendellenes viselkedésű kábítószer-függők. Korábbi vizsgálatok szerint az elítéltek 27-46%-a mentálisan rendellenes állapotú.¹⁸ Ezeknek az elkövetőknek a kiszűrése fokozott figyelmet és pszichológiai előképzettséget igényelne a börtön részéről a mediáció alkalmazása során.

A resztoratív módszereknek az ítélet előtti és azt követő fázisban történő alkalmazásában jelentős hangsúlyeltolódások figyelhetők meg. Miközben a szereplők, a konfliktusok, az érzések és az ügyek ugyanazok, a hangsúlyok, a feladatok, a helyszínek és a várt közvetlen és hosszú távú hatások máshol, máshogyan találhatók meg az ítélezés előtti

15 Van Ness, D. (2007) p. 312-323.

16 Braithwaite, J. (1989)

17 Az ún. „integratív” és „kirekesztett” típusú társadalmi kötelékek és a resztoratív folyamatok kapcsolatáról lásd Fellegi (2009) p. 102-108.

18 Gunn, J. (1977); Boros J., Csetneky L. (2002) p. 110-123.

és utáni (büntetés-végrehajtásbeli) helyreállító eszközök, elsősorban a mediáció során. Az ítéletet követő, büntetés-végrehajtás alatti mediáció eseteiben nagyobb figyelem hárul az elkövetőre, és a sértettek bevonása több energiát igényel, illetve sok esetben nem is lehetséges. Mivel a sértettek akár több évvel a sérelem elszenvedését követően kerülhetnek ismét kapcsolatba az elkövetőkkel, különösen fontos azoknak a tényezőknek a meghatározása, amelyek elkövetői oldalon döntőek lehetnek egy sikeres találkozó megvalósításában. Az ugyanis semmiképpen sem történhet meg, hogy nem megfelelő előkészítés vagy rossz helyzetértékelés miatt az áldozat esetleg ismét viktimizálódik.

A különösen súlyos esetekben – belgiumi tapasztalatok szerint – a bírósági szakaszban túl korai lenne a mediáció, mivel gyakran előfordul, hogy valamelyik fél még túlságosan feldúlt, és nem alkalmas arra, hogy találkozzon a másikkal. Emellett előfordul, hogy a sértett úgy érzi, korábbi eljárási szakaszban az elkövetőnek valamilyen előnye származhatna a mediációból, ezért nem akarja. A tapasztalatok szerint minél súlyosabb a bűncselekmény hatása az érintettekre, annál szükségesebb a mediáció. Az áldozatok ismételt áldozattá válásához vezethet, ha ilyen eseteknél kizárják a megbeszélés, megértés, megbocsátás lehetőségét.¹⁹

A mediáció és a többi resztoratív módszer jelentősége a börtön és a reintegráció szempontjából abban rejlik, hogy az áldozattal való azonosuláson, a megbánáson és a megbocsátáson keresztül az elkövető könnyebben találhat visszautat a társadalomba, a közösségbe, és nagyobb esélye van annak, hogy megszakad a bűnözői életmódja. A helyreállító igazságszolgáltatás ugyanis, miközben új szemlélettel közelíti a konfliktusok értelmezését és kezelését, megtartja a hagyományos rendszerek rehabilitációval kapcsolatos céljainak egy részét.²⁰ Amennyiben a módszernek ezt a hatását elfogadjuk, akkor valójában arra is választ kapunk, hogy milyen körülmények, feltételek léte, illetve megteremtése esetén van nagyobb esély az elkövető társadalmi integrációjára, ami egyúttal a társadalom egésze számára védelmet jelent az újabb atrocitásoktól, azaz éppen a Bv. Kódexben megfogalmazott célok megvalósulását szolgálja.

¹⁹ Van Droogenboeck, B. (2010)

²⁰ Gavrielides, T. (2007) p. 139.

Felhasznált irodalom

- Barabás A. Tünde (2020): A mediáció alkalmazásának szélesedése a jog és a gyakorlat alapján – a resztoratív elvek érvényesülése az igazságszolgáltatásban. In: Hollán Miklós – Mezei Kitti (szerk.): A büntetőjog hazai rendszere megújításának koncepcionális céljai és hatásai. Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet. Budapest, p. 39-47.
- Barabás A. Tünde – Windt Szandra (2010): A budapestiek véleménye a bűnözésről és a helyreállító igazságszolgáltatásról. Kézirat. Országos Kriminológiai Intézet. Budapest
- Boros János – Csetneky László (2002): Börtönpszichológia. Rejtjel Kiadó. Budapest
- Braithwaite, John (1989): Crime, shame and reintegration. Cambridge University Press. New York
- Bűnözés és Igazságszolgáltatás (2021), Legfőbb Ügyészség, Budapest. Online: <http://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/moved/2021/10/bunozes-es-igazsagszolgalattas-2011-2020.pdf> (Letöltés ideje: 2022. 05. 10.)
- Edgar, Kimmett – Newell, Tim (2006): Restorative justice in prisons – A guide to making it happen. Waterside Press. Winchester
- Fellegi Borbála (2009): Út a megbékéléshez. A helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon. Napvilág Kiadó. Budapest
- Gavrielides, Theo (2007): Restorative Justice Theory and Practice: Addressing the Discrepancy. Publication Series No. 52. European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations. Helsinki
- Gunn, John (1977): Criminal behaviour and mental disorder. British Journal of Psychiatry. 130. p. 317-329.
- Hagemann, Ottmar (2003): Restorative Justice in prison? In: Walgrave, Lode (ed.): Repositioning Restorative Justice. Willan Publishing. Cullompton-Portland
- Van Droogenbroeck, Bram (2010): Victim Offender Mediation in Severe Crimes in Belgium: What Victims Need and Offenders can Offer. In: Afford Ltd. – Gyökös, Melinda – Lányi, Krisztina (eds.): European Best Practices of Restorative Justice in the Criminal Procedure. Conference Publication. Ministry of Justice and Law Enforcement of the Republic of Hungary. Budapest. p. 228-235.
- Van Ness, Daniel W. (2007): Prisons and restorative justice. In: Johnstone, Gerry – Van Ness, Daniel W. (eds.): Handbook of restorative justice. Willan Publishing. Uffculme – Devon. p. 312-324.

